

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה, ובחסידות

תצוה

גליון יג (עט)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

• 417 טראי עוועניו

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ואחת לבריאה

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ר ט י ש י ח ו ת

- ד הפרטים בעשיית המשכן.....
- ד החילוק בין משכן לביהמ"ק.....
- ה בענין מקומי ניכר כנגדו.....
- ה ויקחו לי תרומה.....
- ו השגחה פרטית.....
- ו חיוב גר במצות הקהל.....

נ ג ל ה

- ח עשיית תנאי במצוות.....
- ח בדין משלוח מנות.....
- ח צע"ג ברמב"ם הל" עדות.....
- ח קה"ת קודם תפלת מנחה בשבת שלא בסמוך.....
- ט ברכה שעשני כרצונו.....
- י בענין הנ"ל.....
- י כיבוד אב מצוה בין אדם למקום או בין אדם

- י לחבירו (גליון).....
- יא בירך ברכת התורה כשהוא קטן ונתגדל (גליון) ..
- יב רוב הוה ספק.....
- יב ביטול בשר בחלב ע"י שנים.....
- יב שאלה ברש"י בפ' תרומה.....

ח ס י ד ו ת

- יג שייכות דמנורה לתורה.....
- יג בענין הנ"ל.....
- יד הנצחיות שבנבראים.....
- יז אחדות ה'.....

ש י ח ו ת

- יז דאיכא לאו בלבישת מכנסים לנשים.....
- יט בפרש"י אודות יריעות.....
- יט שנתקשה משה בעשיית המשכן.....
- יט מרובה מדה ממדת פורעניות.....
- יט בהציווי ונצלתם את מצרים (גליון).....
- כ תכלית השכר לעת"ל (גליון).....
- כא

ש ו נ ו ת

- כא עלי' לתורה בפעם הראשונה.....
- כב תיקונים בדא"פ להמשך פדה בשלום ה'תש"ד.....

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. מקשה בסעי' ג' דלמה הוצרכה החזרה לכתוב כל האריכות אודות מלאכת המשכן, והרי מאי דהוה הוה?

ויש להעיר במ"ש בלקו"ש חט"ז פ' תרומה (ג.) עמוד 306 דהאיסור ש"אסור" לאדם שיעשה בית תבנית היכל אכסדרא תבנית אולם חצר כנגד העזרה (רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ז ה"י) הוא ג"כ בנוגע לעשות תבנית המשכן וכו' עיי"ש.

נמצא דדבר זה נוגע לאיסור גם היום.

מ.מ.ר.

- תלמיד בישיבה -

ב. בלקו"ש פ' תרומה סעי' ח' מבאר כללות החילוק בין המשכן לביהמ"ק, דביהמ"ק נבנה לאחרי שבאו ישראל "אל המנוחה ואל הנחלה", ונבנה בארץ ישראל שעלי' נאמר "חמיד עני ה"א בה וכו'", ובארץ ישראל גופא-בירושלים, מקום של יראת שלם, ובירושלים עצמה - במקום שהוא "שער השמים", וענין זה מה שעושים מדברים תחתונים, דירה לעצמותו, אינו לגמרי מצד עבודת האדם, אלא גם מצד אשר אבחר, מצד למעלה, משא"כ המשכן שהי' במדבר - מדבר העמים נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, שם הענין דעשיית המשכן (לעשות דירה לה') הוא רק מצד עבודת האדם, עיי"ש.

ויש להעיר דעפי"ז אולי אפשר לבאר מ"ש בצפע"נ (מהדו"ת ג.ב. פב, ג-ד - הובא בכללי החומ"צ ח"א ע' צ"ט) מובא בלקו"ש ח"א פ' תרומה (ב) בהערה 39 ובכ"מ, דבבית המקדש כתב הרמב"ם דהמצוה היא לעשות ביהב"ח, ולא נקט לבנות, דהבנין של המקדש הוא רק כדי שיהי' (הגמר שיהי') כו', ולא שיבנה. ומחלק בין משכן למקדש, דבמשכן הוה המצוה הבנין, עיי"ש כמה נפ"מ בזה, ואפשר לומר כהנ"ל דבמשכן דהוה מצד עבודת האדם, עיקר המצוה הוא עצם הבנין דזהו עבודת האדם, משא"כ בביהמ"ק דעבודת האדם אינו מודגש כ"כ, הוה המצוה לא עצם הבנין אלא מה שישנו בפועל אחר גמר הבנין.

וראה בלקו"ש ח"ו פ' שמות (ע' 20) שבבאר הנפק"מ בין המשכן לביהמ"ק, דהמשכן עיקרו הוא באופן של המשכה מלמעלמ"ס, ולכן הי' ג"כ באופן של מלמעלמ"ס, דהגג הי' מאילים ותחשים ועזים וצמר - מסוג החי, הכותלים שהם למטה מהגג מסוג הצומח, ואח"כ קרקע המשכן שהוא דומם, כיון שעיקרו הוא המשכה מלמעלמ"ס, משא"כ בביהמ"ק עיקרו הי' מאבנים שהוא סוג הדומם, כי ענינו הוא מלמלמ"ע, עיי"ש בארוכה, ויש לבאר איך זה מתאים להמבואר לעיל דבהמשכן

- מודגש -

מודגש בעיקר הענין דעבודת האדם, משא"כ ביהמ"ק הוא גם מצד אשר אבחר וכו' מצד למעלה.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ג. בלקו"ש משפטים ש.ז. ס"ה אומר, "ועפ"ז מובן טעם הגירסא שביהמ"ק של מעלה מכוון כנגד של מטה אן די ווערטער "ביהמ"ק", להדגיש אז די הכנה אין מקום המקדש של מעלה איז ניט פארבונדן מיטן מצב פון מקום מקדש של מטה, עכ"ל. ולכאן לפי גירסא זו שאין סתירה בזה "שמקומי ניכר כנגדו" ואעפ"כ לא נראה הכנה ושינוי למטה. נשאר קשה מהי הדגשת רש"י "וזה א' מן המקראות", כי לגירסא זו א"א לתרץ (כבהשיחה) שכדי לבאר מדוע לא הורגש עכשיו שינוי והכנה במקום המקדש של מטה, (ע"ד ביעקב "מה נורא המקום הזה") מדגיש רש"י "וזה א' מן המקראות", לומר, שאין הכוונה שעכשיו הי' הכנה כ"א "הכינותי" הוא מאז ומקודם.

שהרי לגירסא זו אפ"ל שאף אם נאמר ש"הכינותי" הי' עכשיו, אעפ"כ מובן מדוע לא נרגש עכשיו שינוי והכנה למטה, כי ההכנה היא רק במקום המקדש של מעלה וזה אינו פועל שינוי למטה. וא"כ קשה כנ"ל מהי הדגשת רש"י "וזה א' מן המקראות".

י. הרשקוביץ

- תות"ל 885 -

ד. בלקו"ש חט"ז פ' תרומה (א) כתב שם כ"ק אד"ש על מ"ש רש"י בתחילת פ' תרומה בד"ה ויקחו לי. מפרש רש"י "לי לשמי" והקשה שם מה הי' קשה שרש"י כתב לי לשמי. ואמר שהפי' הפשוט מיקחו לי הוא שתתן לי דהיינו להקב"ה, ומבאר שם דאין יכולים לומר דזה קאי כלפי הקב"ה מצד ב' טעמים: הא' הוא לפי שאין שייך לומר שיתן לי כמו שאמר לה' הארץ ומלואה, דאין צריך לשום דבר כמו שאמר אם ארעב לא אומר לך, (כאמור בהע" 2 שזה שני ענינים שאין שייך שיתנו לו, ושאיין צריך לשום דבר לפיכך הביא ב' הפסוקים).

ולכאן צ"ל דהרי אם הי' כותב רק הפסוק הראשון, (לה' הארץ ומלואה) הי' יודעים שני הענינים גם שאין צריך לשום דבר לפי שלה' הארץ ומלואה, כמ"ש בסוף הפסוק (תהלים נ, יב), אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה, שכל הטעם שאם ארעב הוא כי לי תבל ומלואה, כפירוש המלבי"ם ועוד.

והמשיך שם בהשיחה טעם שני שאין יכולים לומר הוא שנותן לי לפי שהמילה ויקחו לי משמע שיש שייכות להדבר וזה שייך רק בדבר גשמי משא"כ הקב"ה שאין לו גוף ואין לו שם דמות וצורה וכו', וצייך בדקדוקי רש"י,

אבל בדקדוקי רש"י כתוב וז"ל: דהא ודאי אין לפרש מילת לי כשמושה בכל מקום לקירוב ולדיבוק וינחו, משום דאין לדבק רק דבר גשמי, והשם ב"ה אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף ואין לו שום דמות וצורה, וכל הברואים צריכים לי והוא אינו צריך להם לכן קאמר לי.

ולכאו¹ מכאן משמע שהטעם הוא בשביל שהוא אינו צריך שום דבר מהם ולכאו² זהו מ"ש בסיבה הראשונה שהוא אין צריך לשום דבר?

אברהם ישראל מאנגעל

ה. בלקו"ש ח"ז ויקרא (ב) ע' 14 מבאר כ"ק אד"ש הא דכתוב באגה"ק סכ"ה, דכשבן אדם עושה היזק לשני, אין להניזק מה להחכעס, כי כבר נגמר עליו מן השמים, ובלעדו המזיק יהי' לו היזק, - אעפ"כ מתחייב המזיק בדיני אדם ובדיני שמים על רוע בחירתו שהוא בעל החירה "והרבה שלוחים למקום", וענישת המזיק וחשבוץ נוגע רק להמזיק וכו' שהוא בעל בחירה וכו', ובחירה שייכת רק על עצמו ולא בנוגע להשני וכו' עיי"ש.

לפי הנ"ל צ"ע דהא דמסופר בלקו"ש ח"ג פ' ויחי ע' 837 דאצל כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע ההנהגה דלמעלה מן הטבע היתה נראית באופן גלוי יותר עד כדי כך שבמאסרו משפטו עונש מות ר"ל וכו', ועוד יותר "צווישן די וואס האבן דעם רבי'ן ארעסטירט, געפירט זיין אויספארשונג און איס געפייניקט אין תפיסא זיינען געווען בעלי בחירה (אידן), און אויף בעלי בחירה איז דאך כביכול אויך דער אויבערשטער ניט קיין בעל הבית, כמאמר: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" וכו' עיי"ש,

לכאו³ צ"ע הא בחירה היא רק על עצמו ולא על אחרים.

הת' ג.צ.ג.
- תות"ל 770 -

1. בגליון הקדום סעי' ה' שאלתי במ"ש במכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (מיום שלישי שהוכפל בו כי טוב פ' אם כסף תלוה את עמי שנץ הקהל תשמ"א) דמ"ש במצות הקהל "וגרך אשר בשערין", שהחידוש הוא דאף דכל המצוה היא למען ישמעו בכל זה גם גר אשר בשערין (ואינו גר - בתוככם - בא יב, מט) ואינו מכיר חייב להאזין לבו ולהקשיב אזנו באימה וכו', ושאלתי דאכתי למה צריך קרא מיוחד, הרי אפ"ל טפלים חייבים אף שאינם מבינים, גרים לא כ"ש, ע"ד המבואר בגמ' קידושין לד, ב, גבי נשים דמאי שנא, ואי נימא שיש בהם חיוב מיוחד שאינו בטף, א"כ מהו הק"ו בגמ' קידושין לגבי נשים?

- ולכאו⁴ -

ולכאו" אפ"ל בזה, דהנה באנציקלופדי' כרך י' ערך הקהל (ע' תמו) מביא בשם זכר למקדש לאור"ת פרק א', שהוצרכנו לריבוי מיוחד בגר, לפי שאינו מכיר בלשון הקודש ומ"מ חייב לבוא עיי"ש, אבל בהמכתב לא כתב זה, אלא דאף דאינו מכיר, מ"מ חייב להאזין לבו ולהקשיב אזנו וכו'.

והנה בלקו"ש דחגה"ס ש.ז. מבאר מצוות הקהל שהיא מצוה על המלך להקהיל כל ישראל ולקרוא באזניהם מן התורה פרשות שהן מזרזות אותן במצות וכו' ולפעול שיהי' בהם הענין דלמען ישמעו, דכ"ז הוא מפרטי הציווי שלו, אלא דכיון דקיום מצוות המלך היא דוקא בישראל באנשים נשים וטף וכו' והם החפצא של המצוה, במילא נעשה זה גם לחיוב גברא עליהם, (ע"ד דברי החרדים לגבי מצוות ברכת כהנים) ועיי"ש בהערה 47 דזהו גם לשיטת הרמב"ם, ולכן כתב גם בנוגע לישראל הלשון חייבין, ולפי"ז מבאר הק"ו בגמ' קידושין טפלים חייבים נשים לא כ"ש, דאם טפלים הם בעצם המצוה נשים לא כ"ש, עיי"ש.

נמצא לפי זה דהא דיש חיוב מצד ישראל לשמוע לקריאת המלך, אינן זה חיוב מצ"ע, אלא בכדי שעיי"ז חתקיים מצוות המלך, וזנה אם הי' כתוב טפלים לבד, היו נשים חייבים במכ"ש והי' מובן שהם צריכין לבוא ולשמע, כיון שהם מבינים, יש חיוב עליהם לשמוע בכדי שתתקיים מצוות המלך, לזרז אותם במצוות ופדת האמה וכו', אבל בנוגע לגר, הנה אף שהיינו יודעים במק"ו מטפלים שהם חייבים לבוא כנ"ל, אבל אכתי לא היינו יודעים שיש להם איזה חיוב מיוחד לשמוע גם כשאין מבינים, דקס"ד שבהם מתקיים המצוה רק בזה שהם נמצאים שם ע"ד שהוא בטף שאין להם חיוב לכוון לבם וכו', ולכן כתוב גר במיוחד, לומר דאין מספיק במה שהוא נמצא שם בלבד, אלא חייב לכוון לבו ולשמע באימה וביראה וכו', ועפי"ז אפ"ל דלכן לא כתב בהמכתב שקמ"ל דחייב לבוא כנ"ל בזכר למקדש, כי זה היינו יודעים מטפלים, אלא דקמ"ל סוג חדש בשמיעה דחייב להאזין לבו ולהקשיב אזנו וכו' כנ"ל, אף שאינו מבין כנ"ל.

ובדרך אגב, נראה דהרמב"ם לא פסק כראב"ע בחגיגה ג, א, דאנשים באים ללמוד וכו' דהרי הרמב"ם לא הזכיר כלל הענין דללמוד, ואולי מפרש כהעיון יעקב בחגיגה שם, וראה בלקו"ש דחגה"ס הנ"ל.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ב ג ל ה

ז. (א) לכאֹ" קשה איך יכול לעשות תנאים במצוות כגון ק"ש וקבלת שבת וכדומה, דלמשל דעושה תנאי דאם כשהציבור יקראו ק"ש יהי' עדיין זמן ק"ש יצא אז ואם לאו יצא עכשיו, הא כל מילתא דליחא בשליחות ליתא בתנאי, כמבואר בכחובות עד, א, גבי הליצה דכיון דליחא בשליחות ליתא בתנאי, ומצוה שבגופו ליחא בשליחות כמו שביאר בתוס' רי"ד בפ"ב דקידושין עיי"ש, וא"כ לא יהי' שייך בזה לעשות תנאי, דכל מילתא דליחא בשליחות ליחא בתנאי?

ח. (ב) נסתפקתי במצות משלוח מנות דבעי דוקא שתי מנות לאיש אחד, אם מתחילת שלח מנה אחת, ואח"כ שלח לו עוד מנה אחת, אי מצטרפין או לא, ואח"ל דמצטרפין, אכתי אם נאכלה המנה הא' קודם ששלח לו השני' מהו, מי נימא דגם בכה"ג מצטרפין או לא?

ט. (ג) הרמב"ם פ"ט מהל' עדות ה"ד כתב שעבדים פסולים לעדות מהא שנאמר ועשייתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו מכלל שאחיו גמיהו מה אחיו בני ברית אף העד בן ברית עיי"ש, ופלא בעיני דהא בגיטיין כג, ב, לענין שליחות עכו"ם ועבד איתא שם אמרי דבי ר' ינאי מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית, ופרשי לאפוקי עכו"ם, אבל עבד בן ברית הוא דכתיב מחוסב עציך, ועי' רש"י שם ד"ה אף שלוחכם, דעבד בן ברית הוא כנ"ל, ודברי הרמב"ם צע"ג ומצוה ליישב.

הרב גדלי' אראנאוויטש

- מאנטרעאל -

י. בשו"ע או"ח ס' רצ"ב סעי' א' כותב דבמנחה מוציאין ס"ת וקורין שלשה אנשים. עשרה פסוקים מפרשה הבאה, והביא האשל אברהם (להרא"ד מבוטשאטש) עה"ס... והייתי נבוך (אם) לאחר שהתפללו תפלת מנחה בשבת"ק אפשר לקרות בתורה או לא) דאולי התקנה לקרות דוקא לפני מנחה בסמוך שבודאי אין סברא לצאת ידי חובת ג' קרואים כשקוראים תיכף לאחר קה"ת שחרית, דא"כ פ' תצוה שחל בה פ' שקלים לא יהי' היכר דקריאה זאת היא לפ' שקלים ולא למנחה, ואולי משום זה א"א לקרות ג"כ אחר תפלת מנחה.

ולא דמי לקריאת שני וחמישי דשם זה אחר שחרית משא"כ כאן יש שינוי זמן מסויים.

וגם אלו הי' ע"פ תקנת משה רבינו ע"ה לקרות במנחה דשבת"ק כל אחר חצות כיון שלא הי' אז כלל תפלת מנחה בקביעות, על כל זה יש מקום לומר שאחר שנתקנו סדרי התפילות הק' יש קפידא שיהי' קריאת התורה הק' סמוכה לתפלה דוקא עכ"ל.

- לכאֹ" -

לכאן צ"ל מה שכותב אלו הי' ע"פ תקנת משה רבינו ע"ה

לקרות במנחה דשבת"ק כל אחר חצות, והרי בבא קמא דף פ"ב ע"א איתא וז"ל: עשרה תקנות תיקן עזרא שקורין במנחה בשבת, וכך ברמב"ם הל' תפלה פ' י"ב ה"א פסק וז"ל: משה רבינו תיקן להם לישראל שיהיו קורין בתורה ברבים בשבת ובשני וחמישי בשחרית וכו' ועזרא תיקן שיהיו קורין כן במנחה בכל שבת? עכ"ל

ולפ"ז כיון שעזרא הי' מאנשי כנה"ג תיקן לקרוא בתורה במנחה בשבת קודש, והלא אנשי כנה"ג תקנו להתפלל ג' תפלות בכל יום (בשבת ד') והתפלה שכנגד תמיד של בין הערבים נקראת תפלת מנחה, הרי לפ"ז אפשר שהפירוש מה שעזרא תיקן לקרוא במנחה היינו בתפלת מנחה דוקא (והאשל אברהם רוצה לומר שאפי' אם משה רבינו ע"ה תיקן לקרוא אחר חצות מ"מ בזמן עזרא קבעו זה במנחה וא"כ אפשר שבאמת אין לקרוא אחר תפלת מנחה, וכבר נכתב מה שצ"ע על דבריו אבל לפ"ז פשוט שכיון שעזרא תיקן הקריאה בשבת במנחה במכש"כ אפשר לומר שזהו דוקא בתפלת מנחה) ואז אפשר שבלא תפלת מנחה א"א לקרוא בתורה ודוקא כשמתפללים מנחה אז אפשר (וצריכים) לקרוא בתורה.

ולפ"ז מה שקורין לפעמים קריאת התורה במנחה בשבת שלא בתוך תפלת מנחה באמת צ"ע המקור לזה.

יהושע מאראזאוו

יא. בנוגע לברכת שעשני כרצונו שרוצה אחד מאנ"ש ללמוד מפני שלא הובא בסידור ע"כ נשים אין מברכת ברכה זו, לפי דעתי אין להביא ראי' מזה, ומועתק משיחות בלתי מוגה באחש"פ חשי"ג וזה התוכן שם: אחד כתב לי במכתב שאין לברך ברכת החמה מפני שאין מובא בסידור (כסדר ברכת הנהנין פ"י"ג) וכמו"כ כותב ג"כ שאין לברך ברכת הקשת מפני טעם הנ"ל שלא הובא שם בסידור, אבל מכאן גופא ראי' לסתור שהרי יודעים שהרבי הי' מברך ברכה על הקשת הגם שאין מובא בסידור כמו"כ בנוגע לברכת החמה שצריכים לברך עיין שם, וכך עיין בנוגע לברכת החמה מכתב כ"ק אד"ש בלקו"ש ח"י ע' 187 ובנוגע לברכת הקשת עיי"ש ע' 200 הרי ראי' שאין ראי' מהסידור מדוע לא מובא ברכה אפילו ברכת השייך לאנשים, וכמו"כ אין ראי' מזה שאין אדה"ז מביא ברכה שלא עשני כרצונו בטח ימצא סברות וטעמים לחלק אבל כ"ז אינו מספיק לענ"ד ללמוד מכאן אם נשים אינם צריכות לברך שעשני כרצונו (עוד יותר הרי ראאים בפסק ההלכה של מרא דאתרא הרה"ג הרה"ח רז"ש דווארקיין (נדפס ביגדי"ת נ.י. שנה ג' חוברת ה' (ל) סי' ס"ח) שצריך היה לשלול סברה כזו שנשים וברכו כמו שכותב

- בסידור -

בסידור שלא עשני אשה מטעם הנ"ל שלא מובא ברכה מיוחדת
(לנשים).

זה פשוט שצריכים לחפש טעם למה אין מובא כל הנ"ל
בסידור, הצד השה שאין מובא בשני אלו שאין מובא בסידור
ועכ"ז מברכים, כמו"כ יכול להיות בברכת שעשני כרצונו.

הרב ישעי' זוסיא פעלדמאן
- ברוקלין נ.י. -

יב. בענין הנ"ל ולהוסיף שידוע שבסברות אין יכולים לדחות
מנהג גשגס זקנות וא"כ הרי קודם כל צריכים לידע איך המנהג
ולא לפסוק הדין עפ"י סברות.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

יג. מגליון י' סעי' י' מקשה הרב האלענדער על מ"ש במנ"ח
מצוה לג' להסתפק אם כיבוד אב הוה מצוה בין אדם למקום או
בין אדם לחבירו, ומקשה הנ"ל דאיך אפ"ל שהוא מצוה בין אדם
למקום, והרי קיימ"ל אב שמחל על כבודו כבודו מחול, ואם
הוא בין אדם למקום איך אפשר למחול, וכי אפשר שמישהו
ימחול קיום מצות תפילין וכיו"ב.

אמנם באמת י"ל דאי"ז קושיא, דהרי כל גדר כיבוד אב
הוא זה שמכבד את אביו, ואם אביו אומר לו שמוחל על כבודו,
הרי אז כבר אין זה כבר אי"ז כבוד לו, דהרי מחל ע"ז (וכ"ש
בנדון שאינו רוצה בהכבוד), וע"ד לשון הידוע (ספר חסידים
סי' קנב. וראה ירושלמי פאה פ"א ה"א, קידושין פ"א ה"ז):
"רצונו של אדם זהו כבודו", וא"כ אין הפי' שיכול האב למחול
על המצוה, כ"א שיכול לעשות שאין כאן חפצא המצוה, ז.א.
שאיך כאן גדר כיבוד שעליו יחול החיוב (דבין אדם למקום).

דוגמא לדבר: בלקו"ש פ' עקב תשל"ו מבאר דהקובע מזוזה
לשם שמירה אין הוא בכלל עושה מצוה שלא לשמה, כבשאר מצות
העושה אותם לשם שכר - כי במזוזה אי"ז שכר המצוה, כ"א
הוצאה וחלק מהמצוה גופא, ולכן אי"ז חסרון בשלימות הקיום,
דהרי זהו מעניני המצוה, ועוד יותר: "לשימור עביד".

והביאור בזה י"ל: המצוה גופא היא לקבוע שמירה
על הדלת, ולמשל אם הי' מצוה לעשות מנעל חזק על הדלת, כדי
להשמר מגנבים, הרי פשוט שהעושה המנעל בכוונה להשמר, אי"ז
שלא לשמה, כ"א זהו אמייתח קיום המצוה, שהרי המצוה היא:
לעשות שמירה, ועד"ז במזוזה: המצוה היא לקבוע (מזוזה,
שהיא) שמירה, ולכן העושה כן, מקיים המצוה בשלימות.

- עד"ז -

עד"ז בנדו"ד: המצוה היא לעשות לאביו דבר שהאב מרגיש שהוא כבוד לו, ז.א. שהרגש האב ה"ה חלק מהמצוה גופא, וכשמוחל, הרי אז מתבטל הדבר שעמו מקיימים המצוה.

* * *

יד. בנוגע למ"ש אח"כ אודות מי שנעשה בר מצוה, אם מותר לו ללמוד בליל הבר מצוה שלו, שהרי הברכת התורה שעשה ביום זה בבוקר הי' לפני שנעשה ב"מ, ולכאן הי' צריך לברך ברכה"ת עוה"פ בלילה.

הנה באמת הרי זה תלוי בכמה דברים:

(א) אם מתפלל ערבית תומ"י משחשיכה הרי לפי דעה א' בשו"ע אדמוה"ז (סמ"ז ס"ו) אם קרא ק"ש תיכף אחר ברכת אהבת עולם יצא י"ח ברכה"ת, (והרי בד"כ אין מפסיקין ביניהם), וגם לפי הדעה האחרת שם, הרי עכ"פ אם למד אחר ק"ש ותפלה מיד בלי הפסק, יצא י"ח ברכה"ת - ובפשטות הרי לומדים קצת אחר ערבית (וכ"ש בליל הב"מ), [ולהעיר ממה שביאר פעם כ"ק אד"ש בטעם למה מתחלת הש"ס במצות ק"ש של ערבית, כי היא המצוה הראשונה שמתחייב אדם כשנעשה מחוייב במצות - ובפשטות מקיים מצוה הראשונה שלו תומ"י].

(ב) בכלל יש לדון, דאולי מועיל ברכה"ת שלו בהיותו קטן, כי גם אז להרי מ"ע מה"ת על האב ללמד את בנו הקטן תורה", (הל' ת"ת לאדמוה"ז בתחלתו), ו"מי שלא לימדו אביו חייב ללמד א"ע כשיכיר" (שם רפ"ב), וכ' הצ"צ בחידושו על הרמב"ם דמה"ת חייב ללמד א"ע גם לפני היותו גדול, וכביאור כ"ק אד"ש בזה בכ"מ שהחיוב נמשך מהאב על הבן וכו', וא"כ אולי גם הברכה"ת של הקטן הוה גדר חיוב, ופוסך חיובו גם לאחר שנעשה ב"מ בליל זה.

(ג) כל הספק לכאן הוא רק להשיטות דברכה"ת מה"ת, אבל לשיטות אלו (נסמנו כאנצק' תלמודית ערך ברכת התורה) שהכתוב המובא בברכות (כא, א) הוה רק אסמכתא, וברכה"ת הוה מד"ס, הוה זה רק חילוק בין תרי דרבנן (- ברכה"ת דקטן) וחד דרבנן (ברכה"ת דגדול).

(ד) ואולי י"ל שאי"ז בבחי' תרי דרבנן, כי י"ל שאין הפי' שהרבנן תקנו ברכה"ת למי שלומד תורה כשמחוייב בה מדאורייתא, כ"א התקנה היתה כללית: לפני לימוד התורה צ"ל ברכה זו, וא"כ אין חיוב ברכה"ת דקטן בדרגא נמוכה כלל מברכה"ת דגדול.

- ולהעיר -

ולהעיר - שכמדומני שקו"ט בספק זה בספר שיח השדה
(להרב מקאזיגלאוו), אבל אין הספר חח"י לעיין בו.

הרב יהודא ליב שפירא
ר"מ בישיבה רבתי
דמיאמי ביטש, פלארידא

טו. הנה בתוס' הרא"ש ב"מ ו, ב, מבואר דהדין דרוב אינו
ודאי אלא ספק עיי"ש דאין זה עשירי ודאי אלא ספק, ולפי"ז
קשה לי בהא דקידושין לא, א, אבא אומר השקני מים ואמא
אומרת השקני מים, הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך, שאתה
ואמך חייבים בכבודו, והרי מבואר בחולין יא, ב, דאביו הוא
משום דרוב בעילות אחר הבעל עיי"ש, ולהשטמ"ק דזה ספק
דדילמא לאו אביו הוא, למה ידחה ספק אביו לודאי אמו?

טז. כתב המנחת חינוך מצוה צ"ב גבי בישול בשר וחלב וז"ל:
אם שני אנשים העמידו בב"ה אצל האש, כתבתי כמ"פ דשנים שעשו
אפשר דדמי לשבת דיש חילוק בין שניהם יכולים או שניהם אינם
יכולים כו' ע"כ, הרי דנסתפק אם בישול בב"ה דמי למלאכות
שבת דאמרינן דשנים שעשו אם זה יכול וזה יכול פטור או דלא
דמי ובכל אופן חייבים, וצ"ע, מה חילוק זה בין בישול
בב"ה למלאכות שבת, הרי מבואר בשבת פרק המצניע צב, ב,
בסוגיא דשנים שעשו דילפינן דשנים שעשו וזה יכול וזה יכול
לפטור מקרא דבעשותה אחד ולא שנים וא"כ הוי דין בכל התורה
כולה ומהיכא תיתי דשאני בשר בחלב?

הרב ירחמיאל ויינבלום
- ברזקלין נ.י. -

יז. רש"י בפ' תרומה כ"ה פסוק ל"ד ד"ה משוקדים כפתרי'
ופרחי': מפרש"ז זה אחד מן המקראות שאין להם הכרע אין ידוע
אם גביעים משוקדים או משוקדים כפתרי' ופרחי' ע"כ.

וקשה לי דרש"י מכריע בשתי מקראות דארור (ויחי מ"ט
ז') ודמחר (בשלח י"ז ט') שהם לכל הדיעות בהחמשה מקראות,
ולמה אומר כאן זה אחד החמשה מקראות, והרי לפי פשוטו של
מקרא יש פחות מחמשה מקראות שאין להם הכרע?

בד"ה אם תיטיב. מפרש רש"י כתרגומו פירושו. האם יוצא
מזה הכרע, שלכן גם בוקם שאינו מפרש כלום על הפסוק האם
גם בלי רש"י יהי' משמע שיש הכרע בפשוטו של מקרא, או
שרש"י סומך על הפסוק דידן שכאן אומר רש"י שיש חמשה מקראות
שאינן להם הכרע? וצ"ב.

א' מהתמימים
- תות"ל 770 -

ח ס י ד ו ת

יח. באוה"ת שמות ע' א' תעט איתא: .. המנורה י"ל שמורה על התורה ... ובעקידה הביא ג"כ מצאתי כתוב איך המנורה רמז לתורה כי במנורה ז' נרות כן פסוק ראשון של ספר בראשית בו ז' תיבות במנורה י"א כפתורים וכן בפסוק ראשון של ספר ואלה שמות י"א תיבות, במנורה ט' פרחים כן בפסוק ראשון של ספר ויקרא ט' תיבות, במנורה י"ז טפחים ומשהו כן בפסוק ראשון של ספר במדבר י"ז תיבות... עכ"ל בנוגע וענינו.

ולכאן צ"ע: א) גובהה של המנורה הי' י"ח טפחים כדמוכח מהגמ' במנחות (דלקמן בהערה), ב) הצ"צ עצמו מביא לקמן בע' א' תצ וז"ל: .. המנורה.. גובהה ח"י טפחים קומת אדם.."

[דרך אגב: צריך בירור במ"ש י"ז טפחים ומשהו]

והנה בשוה"ג שם איתא בהערה: י"ז טפחים .. י"ז תיבות: לכאורה צ"ל י"ח. בפסוק יש י"ח תיבות וגובהה של המנורה הי' י"ח טפחים כמבואר במנחות כה, ב. וראה בפ"י דעת זקנים מבעה"ת שהביאו ראי' מפסוק אחר. עכ"ל בהערה.

וצ"ע, דהרי בפסוק ישנם רק י"ז תיבות!

[והנה הלשון בדעת זקנים מבעה"ת (תרומה כה, לא) הנ"ל הוא: .. גובהה של מנורה י"ח טפחים ורמז לדבר מדכתיב בפ' בעלותך וזה מעשה המנורה וזה (מעשה) בגי' י"ח. ע"כ.

ולהעיר דלכאן אי"ז ראי' למ"ש בפנים, דהרי הצ"צ רוצה להוכיח ממספר התיבות שבפסוק ולא מגימטריא וכו', וד"ל].

שלום דובער דובאוו

- ישיבה גדולה - ניו הייוון -

יט. בענין הנ"ל, יש לתרץ ע"פ הא דאיתא בספר וויכוח רבה (שהי' אצל הגאון ר' יעקב שמשון משעפעטיווקע עם בעל ה"נודע ביהודה") בסופו, וז"ל: .. אח"כ לקח הרב משעפעטיפקא רשות ליסע לביתו, והרב מפרגא הלך ללוותו ובבואו אצל הפתח עמד הרב מפרגא ואמר ברוך מזכיר נשכחות נהירנא כד הוינא שליא בא חכם אחד אצל אבי זכר צדיק לברכה ובקש ממנו איזה בקשה ולא הי' ביד אבי ז"ל למלאות בקשתו, ואמר החכם הנ"ל לאבי, אם הייתם ממלאים בקשתי אזי אמרתי לכם מדרש פליאה עם פירושו, ועתה המדרש אני אומר לכם אך בלא פירוש, והמדרש הוא כך אל מול פני המנורה הה"ד פתח דבריך יאיר ואתיא כמ"ד י"ז טפחים הוי. מצרתא וכעת אני מבקש מכבודו לפרש לי המדרש.

עמד הרב על מפתח הבית ואמר יש סידור קרבן מנחה בבית ואמרו הן, ונתנו לו הסידור קרבל מנחה והציץ בו מעט ואמר הפירוש הוא כך, אל מול פני מנורה הה"ד פתח דבריך יאיר דידוע שבמנורה היו ז' קנים וט' פרחים וי"א כפתורים וכ"ב גביעים, ובגבהה של המנורה איכא פלוגתא, חד אמר י"ז טפחים וחד אמר י"ח טפחים וז"פ המדרש פתח דבריך יאיר היינו הפתיחות של תוה"ק מ'מזין על מעשה המנורה כי בפסוק ראשון של ספר בראשית יש ז' תיבות רמז לז' קנים, ובפסוק ראשון של ספר שמות יש י"א תיבות רמז לי"א כפתורים ובפסוק ראשון של ספר ויקרא יש ט' תיבות רמז לט' פרחים, ובפסוק ראשון של ספר במדבר יש י"ז תיבות רמז לי"ז טפחים גבהה של מנורה וזה אחיא כמ"ד י"ז טפחים הוי מנרתא כמנין טוב ויהי' טוב לנו ולכל ישראל, עכ"ל.

ועפי"ז יתורצו קושיותיו על הצ"צ: א) הרי ישנו מ"ד גובהה של המנורה י"ז טפחים. ב) מ"ש בע"א תצ הוא לפי המ"ד הב' והגמרא וכו' הנ"ל.

אבל הקושיות על ההערה עדיין במקומן עומדות, וגם מהו הביאור בהמילה "ומשהו". וצ"ע.

יונתן ביגס

- ישיבה גדולה - ניו הייוון -

כ. בד"ה אמר רבא כל המעביר תש"י פי"ז מסביר שמאופן הקיום דצבא השמים אנו יודעים בחי' אור הסובב, והוא ע"י ההתבוננות שצבא הארץ קיימין במין אבל לא באיש, וצבא השמים קיימין גם באיש, שזה אא"פ להיות מצד חיותם המלבש בהם שהוא מוגבל, כ"א מבחי' אוא"ס הבבע"ג שלמעלה מהעולמות, ע"כ תוכן הדברים, עיי"ש, וכן בספר החקירה ע' 6 ואילן.

והנה ענין זה מובא בכ"מ בשינוי קצת, והיינו שמביאים הראי' על אור הבבע"ג המלוכ בהנבראים גם מצבא הארץ, והוא מפני שקיימין עכ"פ במין, שזה אא"פ מצד כח המוגבל, כ"א מצד כח הא"ס, והוא בספר החקירה ע' 206. וכן משמע גם מד"ה החדש הזה תרס"ו. וכן בלקו"ש ח"ה ע' 97 הע' 19. - אבל ראה שם שוה"ג החילוק בין צבא הארץ לצבא השמים, אבל שם הוא מחלק בין "א"ס" ל"אין לו תחלה", ובתש"י מדגיש החילוק בנוגע ל"א"ס" בעצמו - (אמנם בכל מקומות אלו לא מודגש שהוא ענין הסובב, וראה שם בהע' מה שמביא מד"ה אמר רבא תש"י).

ולהסביר בדא"פ השינוי הנ"ל, ובהקדים:

דהנה בספר החקירה דף ח' מביא ראי' על בחי' הסובב מזה שהגלגלים הם גופים נפרדים זמ"ז, ויש לכל גלגל נפש בפ"ע המלוכשת בו, ואינו כמו הגוף שהוא אחד, ועכ"ז הם מתנהגים כולם על סידור אחד כאלו הם איש אחד, והנהגה זו

א"פ שיומשך מהנפש שבתוכם, כ"א ע"כ נכריח שמנהיגם הוא הנשמה שחוצה להם ואינה מלובשת בשום אחד מהם והוא הבורא ית' שאינו כח בגוף, וזהו הנק' בלשון הזהר סוכ"ע, ע"כ תורף דבריו. ולא הביא ראיות מענין הנצחיות שבנבראים (בצבא השמים) וכנ"ל, וכמו שהוא בעצמו הביא לפנ"ז בע" 6 כנ"ל.

ואפ"ל שהראיות מסובבים על ב' דברים נפרדים וכדלקמן.

דהנה בלקו"ש הנ"ל מסביר שהגם שחכ הא"ס הבבע"ג אינו מתלבש בהנבראים, בכ"ז הוא פועל עליהם שהם עצמם קיימים באופן נצחי, ועד שמה שלעתיד לבוא יופסדו הוא רק מצד רצון הבורא. ובהערה 21 הוא מוסיף בזה שאמנם הנבראים עצמם דהיינו מצד ענינם הם - הם נפסדים. ומתווך בין הנ"ל הע" 19 שמצד כח הא"ס הם עצמם נצחיים, וכו', להמבואר בד"ה אתה הוא הוי' לבדך תש"א בתחלתו שהנבראים הם רק נראים חזקים כיום הבראים... וכשיעלה רצון הבורא ב"ה שיתבטלו.. אז תוכר ההפסדות שהי' בהם כל משך קיומם, - כי מכיון שהנצחיות שבהם הוא מצד כח הא"ס שאינו מלובש בפנימיותם, נמצא שמצד ענינם הם, הם נפסדים. ע"כ תורף דברי הע" שם.

והנה חוץ מזה שצ"ב מה החילוק בין אם נאמר שהם עצמם נצחיים, או שנאמר שמצד ענינם הם - הם נפסדים, הנה בד"ה תקעו רס"ד מבאר שא"פ לומר שהחיות נמשך בעולם על זמן שית אלפי שנין, ואינו נמשך ח"ו כל רגע, דא"כ מאין נמצא בהם ענין הקיום והעדר ההפסדות בין בצבא השמים באיש ובין בצבא הארץ במין, וזהו רק מצד הכח האלקי שבהם שהוא נצחי והוא דבוק במקורו ואינו נפרד כלל, ובל"ה חיות זה לא רק שהי' נפסד כ"א שלא הי' קיים אפי' רגע אחת, וכמו ענין נהרות המכזבין שהו"ע כזב ושקר היפך האמת, אלא בהכרח לומר שהכח אלקי שבנבראים דבוק במקורו והיינו שמתחדש תמיד ממקורו, וממילא הוא בבחי' חי וקיים בעצם ולכן בכחו ויכלתו להוות ולהחיות הנבראים וגם להתמיד קיומם שיהיו קיימים במין ובאיש כו', ע"כ תורף דבריו, א"כ מזה רואים לכא' שהנבראים מצד עצמם וענינם הם נצחיים מצד היות חיותם דבוק במקורו וכו' כנ"ל.

ובפרט לפי המבואר בד"ה ואלה שמות תשכ"ב שגם ענין ההפסדות שיהי' לעת"ל, אי"ז ענין ההפסדות, כ"א רצון הבורא שיתבטל, ובפנימיות הענינים הו"ע עליית העולם שיתעלה במקורו, א"כ לפי"ז יוצא שודאי הנבראים מצד ענינם הם נצחיים.

ועפי"כ"ז נראה לבאר החילוק בלקו"ש הנ"ל, שבענין הנצחיות שבנבראים הבא מצד חיותם יש ב' ענינים, א) שבא בהתלבשות בהם, ב) שהוא בדרך מקיף. בסגנון אחר: א) חיות הבא מאור המלא, ב) חיות הבא מאור הסובב. והוא ע"פ המבואר בתניא פמ"ח ובכ"מ, שעיקר החיות שבעולמות הוא אור הסובב,

רק שאינו יכול לבוא בגילוי בעולמות מאחר שהעולמות הם בבחי' גבול ותכלית, ולכן בא ע"י אור המלא. וזהו מה שמבאר כאן, דמצד אור המלא דהיינו מצד ענינם הם, הם נפסדים, אבל מצד אור הסובב הם עצמם נצחיים, אבל כנ"ל הרי עיקר חיותם הוא מאור הסובב, ולכן מבאר בד"ה תקעו רס"ד הנ"ל שמצד חיותם הם נצחיים, והיינו מצד חיותם הבלתי מוגבל המתלבש בחיותם המוגבל.

ועפי"ז יכולים להסביר השינוי הנ"ל דלפעמים מביא ראי' גם מענין הנצחיות בצבא הארץ ולפעמים לא, והיינו היכן דברצונו להדגיש ענין הסובב מצ"ע, מביא איך שהוא בצבא השמים, ששם יותר מודגש הענין דקיימין גם באיש, ונראה ונגלה בהם הביטול בגלוי. אבל היכן שברצונו להדגיש רק הענין דאור בבע"ג דמחי', ע"ז יכול להביא גם מצבא הארץ, שהאמת כן הוא שהאור בבע"ג מחי' את צבא הארץ ולכן אינו נפסד ונפסק. ובספר החקירה בתחילתו שברצונו להדגיש הענין דבע"ג, מביא מצבא השמים.

והנה ענין זה מובא כמעט בפירוש בשוה"ג שם שברצונו לבאר ענין ה"א"ס" ומה ש"איך לו תחלה", שענין הא"ס מודגש בעיקר בצבא השמים, שהו"ע האור מעין המאור, בצבא הארץ מודגש הענין דאיך לו תחלה, שהו"ע התהוות יש מאין. וי"ל דאדרבה מצד כח העצמות - איך לו תחלה. המלוכש בארץ, לכן אינו נראה בהם האור מעין המאור.

(ועפי"ז יומחק ג"כ מה שבהע" שם אומר "כח הא"ס" ולא "אור א"ס", כי כנ"ל סוכ"ס הרי"ז מלוכש בהם - הגם שלא בפנימיותם, ולכן בספר החקירה דף ח' מביא ראי' מהגלגלים שהם גופים נפרדים ואעפי"כ סדורם כאיש אחד, שזה בא מההנהגה שלמעלה מהתלבשות בהם.)

וראה ג"כ ד"ה ויחלום תש"ח פ"ט וי', בנוגע לביטול האדם לרצון העליון ית', שהו"ע הרגש הלב הבא מהרצון שלמע' מכחות הגלויים שמחכמה למטה, שהכחות הגלויים הם מוגבלים, משא"כ הרצון שהוא כח בלתי מוגבל ואינו מתלבש בהכלי, ולכן בהרצון נרגש יותר הכח האלקי, ומכ"ש בנבראי מעלה וכו'.

וענין הרגש הלב הוא מסביר למשל כשאדם רוצה ללכת לאיזה מקום, ועי"ז תושלם הכוונה העליונה, שהוא בעצמו אינו יודע "פארוואס עס ציט איהם אהיך", והוא מצד רצון העליון, לא מצד רצונו העצמי, וההסבר שם ג"כ ע"ד ענין הגלגלים הנ"ל בספר החקירה, שעפ"י רוב הכוונה נשלמת גם בהילוך זולתו לשם, ומה ששניהם מתוועדים ביחד בלי הכנה לזה, זה מורה שזה בא מרצון העליון, וכנ"ל הביאור בזה. והיינו ג"כ כנ"ל שהוא הענין שלמעלה מהתלבשות בנבראים.

כא. בענין מ"ש בגליון הקודם אות י"א בענין המבו' בתניא פ"ג דדבור אנכי הוא המ"ע דע"ז דלכאו' הוא דלא כהמבו' במים: גבים תשי"ז פ"ג דע"ז הוא דקרו לי' אלקא דלקי', וא"כ הרי גם הם מאמינים במציאות השם וא"כ איך הדיבור דאנכי הוא המ"ע דע"ז עיי"ש.

אבל באמת אפ"ל דמתאים גם עפ"י המבואר במאמר הנ"ל, והוא ע"ד המבואר בדרמ"צ מצות האמנת אלקות פ"א דענין האמונה במציאות השם הוא לא רק מה שהוא נמצא בלבד כ"א ההאמנה בשלימות מציאותו, שעפ"י ביאור הר"י אברבנאל שם הפי' הוא: שהוא מחויב המציאות, ועפ"י ביאור הצ"צ שהוא למעלה מבחי' חכמה.

וא"כ מובן ובפשטות יותר שבזה נכלל מה שהוא בורא עולם ומנהיגו, וא"כ בע"ז אף דקרו לי' אלקא דלקי' אבל מאחר שאומרים עזב ה' את הארץ וא"כ אינם מאמינים שהוא מנהיג העולם, שזהו היפך האמונה במציאות ה', שבא מדיבור דאנכי, ועוד יותר שגם בענין ד"בורא עולם" הרי אי' במאמר מים רבים יותר הנ"ל, שהם סוברים דבריאת העולם הוא בדרך עו"ע א"כ אין זה אמיתית הענין ד"בורא עולם" שהוא בדרך בריאה יש מאין,

וגם מ"ש שם אח"ז שמ"ש בתניא שענין האחדות נכלל במצות ואזהרת ע"ז זהו עפ"י המדרש דאחד הוא להוציא ענין דע"ז, לכאו' אי"ז מתאים להתוכן המבואר שם בתניא שענין האחדות שהכל בטול במציאות שזהו שלילת השיתוף בתכלית הדקות.

אלא דלכאו' לפי השיטה דא' הוא להוציא ענין ע"ז הנה גם השיתוף נכלל בע"ז וזה שמחלקים בין ע"ז לשיתוף זה רק עפ"י השיטה דה' אחד הוא מצוה בפ"ע.

ועפ"י"ז אפשר יכולים לבאר גם השאלה הא' בפשטות והוא דלשיטה זו שבע"ז נכלל גם ענין השיתוף כי גם זהו ע"ז בדקות כמו כן במצות האמונה במציאות ה' נכלל ג"כ מה שהוא לבדו ואין זולתו, שזהו אמיתית המציאות וצ"ב בכ"ז.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

ש י ח ו ת

כב. בשיחת ש"פ תרומה נת' דאיכא בלבישת מכנסים לנשים משום הלאו דלא ילבש וגו'.

כדאי לעורר, שאף דכו"ע מודים באיסור מכנסים לנשים (ראה שו"ת ישכיל עבדי ח"ה חיו"ד סי' כ' וח"ו חאה"ע ז' סי' נד; תשובות גדולי הרבנים בטהרת יו"ט ח"ס עמ' עד ואילך;

שו"ת מנחת יצחק ח"ב סי' קח; שו"ת שבט הלוי יו"ד ח"א סי' סג; שו"ת יבי"א ה"ו חיו"ד סי' יד; שו"ת ציץ אליעזר ח"א סי' סב), דהוי בכלל דת יהודית וחקות גויים וגירוי יצה"ר באנשים (לפני עור) ועוד - אמנם הטעם שהדגיש בשיחה הנ"ל ובפשיטות משום לא ילבש וגו' אינו מוסכם בפי כל.

דהנה קיימ"ל כשיטת ראב"י (בנזיר נט, א) דהאזרה לא יהי' כלי גבר על אשה" (דברים כב, ה) מיירי גם במלבוש לבד, או בכלי זיץ לבד, דבשניהם עוברת על הלאו (רמב"ם הל' ע"ז פי"ב ה"י; יראים סי' צו; טושו"ע יו"ד סי' קפ"ב ס"ה), ו ולא בעינן שתשב ביץ האנשים כדעת ת"ק (בנזיר שם) - דמשנת ראב"י קב ונקי (יראים שם; כ"מ הל' ע"ז שם; ב"י יו"ד שם. וראה יד מלאכי כלל תסו).

אמנם העלה הב"ח (יו"ד שם) שאין איסור אפילו בדבר שהוא נוי וקישוט אלא באשה הלובשת מלבושי איש כדי להתדמות לאיש, ואיש הלובש בגדי אשה בכדי להתדמות לאשה, אבל אם לובשים להגן מהחמה או מהצינה מותר, והאריך להביא כמה ראיות והוכחות לדבריו, עיי"ש. והסכים עמו הט"ז שם סק"ד, דאם עושה כן להגן מפי החמה או הצינה או הגשמים מותר, וסיים "כך נ"ל פשוט". וכך מוכח מדברי הש"ך שם סק"ז דמודה להב"ח להקל בזה באופן שניכר ע"י שאר מלבושי שהיא אשה, (ולא ברור אם יודה לזה הב"י שם דפסק דאפילו לובשת בגד אחד אסור). ואף דבס"י יד הקטנה (ח"ב פ"ו מהל' ע"ז מל"ת נו סק"ב) האריך לחלוק על הב"ח וט"ז בזה (ועיי"ג כ ספרי דבי רב דרס"ג, ג; שו"ת דברי חיים ח"ב סי' סב), דלפ"ד אין לומר בנדו"ד דבר שאינו מתכוין הוא ומותר, דהלא איך עצם המעשה של הלבשה אסור ואפילו אינו מתכוין להתדמות לאשה, הרי מתכוין הוא ללבוש הבגד שאסרה התורה עליו והוי כמו פסיק רישי, ע"ש - אולם לאומתו ראה שו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' קעג ושו"ת ערוגת הבושם חיו"ד סי' קלח ושו"ת אבני צדק חיו"ד סי' עב ושו"ת מחנה חיים יו"ד ח"ב סי' ל, שכתבו ליישב דעת הב"ח והט"ז, דהלא מגופי דקרא דיהיב טעמא כי תועבה היא, ילפינן דדוקא כשעושה כן להתדמות שמביאלידי תועבה אסור, הלא"ה מותר, עייץ בדבריהם. וכן כתב לחלוק על היד קטנה ולהחזיק בשיטת הב"ח והט"ז בעמק הנצי"ב על הספר ר"פ כי תצא ובספרו מרומי שדה בנזיר נט, א, ע"ש לפי דרכו. [וכעי"ז שקו"ת האחרונים אם מותר לאיש ללבוש בגדי אשה כשעושה כן לשמחת פורים הואיל ואינו מתכוין להתדמות, ואכ"מ]. וא"כ ה"ה בנדוננו, דיח להקל (מבחי' זו) אם לובשת מכנסים להגן מפני הצנה או מפני החמה או מפני השלג והגשם, ואינה מתכוונת להדמות לאנשים, וכשיטת הב"ח ט"ז וש"ך וסייעתם הנ"ל. וכ"פ להלכה בשו"ת אבני צדק שם. [הגם דכללות חטובתו שם באה כמענה על שאלה בענין לבישת מכנסים תחת בגדי' (ופלא דבתשובת יבי"א שם לא הזכיר כלל ע"ד נקודה זו) - מ"מ טעמיו שייכים גם - להלובשת -

להלובשת מכנסים מעל בגדי' בגלוי, וכמו שהוא עצמו הדגיש שם ד"לא מיבעי' תחת הבגדים כמכנסים שבאשה, אלא אפילו על הבגדים כיון שסולס ניכה ע"י שאר בגדים שהיא אשה ולובשת זה הבגד מפני הצינה - שרי". ועי"ש שכתב לתמוה ע"ד הד"ח הנ"ל (ובתשובת ציץ אליעזר שם דחק עצמו ליישב הד"ח).

- המשך יבוא אי"ה -

הרב משה ניסן

- ברוקלין נ.י. -

כג. בהתוועדות ש"פ תרומה ע"פ רש"י מקבילות הלולאות פ' כ"ה פסוק ה' ביאר כ"ק אד"ש דמה צריכים לפי' הראשון מכיון דרש"י היניח כפירוש הב' לפי פש"מ ותירץ כמה תירוציו וא' מהן דלפי פירוש הא' היו היריעות תלויות על אחורי המשכן ט' אמות ועל צדי המשכן רק ח' ולא יתכן לפי פש"מ דבאחורי המשכן יהי' תלוי יותר מבצידי המשכן ולכאן' אינו מובן אמאי לא יתכן לומר כן הרי אנו רואים ביריעות דשעירי עזים שפירש רש"י כן לפי פש"מ שהי' תלויים מאחורי המשכן י' אמות ובצידי המשכן רק ט' ועי' רש"י שם ונמצא זה מתאים לפי פשוטו של מקרא?

גדלי' שם-טוב

כד. בהתוועדות פ' תרומה ש.ז. שאל הרבי שליט"א שכתוב בפ' תרומה פ' כ"ה פסוק ל"א בהרש"י ד"ה תיעשה המנורה. שהי' קשה למשה לעשות המנורה אמר לו הקב"ה השלך הככר לאש והיא נעשית מעצמה והכתיב לעיל פרק כ"ה פסוק ט' בהרש"י וכן תעשו. ששלמה עשה מנורות וזה קשה אם שלמה עשה מנורות משה בודאי יוכל לעשות? עכ"ל. ולא הבנתי מה שהתמי' כל כך גדולה שהרי כתיב במלאכים א' פרק ה' פסוק י"א ויחכם מכל האדם מאיתן האזרחי והימן יכלכל ודרדע בני מחול וגו' ורש"י מפרש הימן זה משה. הא אנו רואים ששלמה הי' חכם יותר משה וא"כ מהי הקושיא ששלמה ידע איס לעשות המנורה אף שמשא לא ידע?

לוי יצחק לאבקאווסקי

- תלמיד מכתה ח' -

כה. בהתוועדות דש"פ יתרו ש.ז. (ראה הנח' הת' ס"ט) ביאר כ"ק אד"ש שהזמן שמרים חיכתה למשה "ותהצב אחותו" הי' אחד מת"ק משבע ימים שהרי מרובה מדה טובה ממדה פורעניות אחת על חמש מאות, והשכר ע"ז הי' שחיכו לה שבעה ימים. ולכאן' צ"ל א) אה"נ מכאן ראי' שהזמן שהיא חיכתה לא הי' פחות מאחד מחמש מאות משבעה ימים, אך מנין שזה לא הי' יותר. ואין ראי' מכך שחיכו לה רק שבעה ימים שהרי

- העונש -

העונש של "חסגר מחוץ למחנה" הי' רק שבעה ימים, ממילא לא היו צריכים לחכות לה יותר.

(ב) לכאורה אם השכר על דבר טוב הוא לאלפים דור א"כ השכר על פעולה היא אלפיים יותר מהפעולה (והעונש שהיא לארבעה דורות היא פי ארבעה מהפעולה ולכן מרובה מדה טובה ממדת פורעניות אחת על ת"ק) וא"כ הזמן שמרים היכחה למשה הוא רק אחד מאלפיים משבעה ימים?

ואולי צ"ל על שאלה הב' שכיון שהעונש הוא על ארבעה דורות והרי לא שייך שהקב"ה יעניש יותר מהמעשה (?) א"כ יוצא שערך כל פעולה היא לארבעה דורות וא"כ לא רק שמדה טובה מרובה ממדת פורעניות א' על ת"ק אלא שמדה טובה מרובה מהפעולה ג"כ א' לת"ק. וצ"ע.

לוי מאראזאוו

כו. בהערות וביאורים גליון יא (עז) הקשה א' מהת' על ביאור כ"ק אד"ש (החוויעדות ש"פ בא) שכדי להיות קיום ואחרי כן יצאו ברכוש גדול מוכרחים לומר שבמכת חשך נכנסו ישראל בביתם של מצריים וראו את כליהם, שמדוע מוכרחים לזה, בנ"י נשאו חן בעיני המצריים? וראית הכלים ע"י בנ"י מביא היפך ענין הנשיאת חן?

כן הקשה הש"ח על רש"י עצמו ותירץ בפשטות, ואין להקשות למה צריך לכל זה והכתיב שה' נתן חן העם בעיני המצרים שאפילו בעל כרחם השאילום? די"ל דבזה נתן להם חן לפי כשראו מצרים שהי' ביכולתם, בידם, ליקח כל אשר להם וגו' ולא הי' שם שימחה בידם ולא לקחו בעבור זה היו נושאים חן בעיניהם והשאילום בע"כ. והיינו א"א להקשות מדוע מוכרחים שיראו את בליהם הי' די בנשיאת חן אדרבה הנשיאת חן היא תוצאה מזה שראו את כליהם וכך הוא סברא הפשוטה שאני ראיתיו בביחך ובמקום פלוני הוא, מביא לידי נשיאת חן שאע"פ שראו, לא לקחו.

[דרך אגב, היפ"ת פי' המדרש שהביא הטעם לחשך שלא יראו המצרים במיתח הרשעים שלא סובר בטעם לחשך שראו כליהם מחמת קושיא הנ"ל, מדוע צריכים שיראו בנ"י את כליהם, ה' נתן את חן העם בעיני מצרים - משא"כ לפי ביאור כ"ק אד"ש ברש"י שרש"י סובר ב' טעמים סוברים זע"ז ושניהם הם טעמים אמיתיים].

ובאמת דברי הש"ח הם מפורשים בש"ר, ובג' ימי אפילה נתן הקב"ה חן העם בעיני מצרים, וישאילום, שהי' ישראל נכנסים לתוך בתיהן של מצרים והיו רואין בהם כלי כסף וכלי זהב ושמלות, אם היו אומרים אין לנו להשאיל לכם היו ישראל אומרים להם הרי הוא במקום פלוני באותו שעה היו המצרים אומרים אם הי' אלו רוצים לשקר בנו הי' נושליץ

אותן בימיחשך ולא היינו מרגישים שהרי ראו אותן כבר, אחר שלא נגעו חוץ מדעתנו כמוכך לא יחזיקו והיו משאילין להם. לקיים מה שנאמר ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. אלא דלפי המדרש ראו את הכלים בג' ימי אפילה אבל לפי ביאור כ"ק אד"ש ברש"י הלכו לראות עליהם בג' ימים אחרונים, שאז המצריים לא היו יכולים לעכבם. אבל בעיקר הענין י"ל שכך סובר רש"י, כסברא הפשוטה שאע"פ שראו לא לקחו הכלים וזה הי' בגורם לנשיאת חץ.

יהודה שמשון גדאלאוויץ
- תות"ל מאריסטון -

כז. בגליון הקודם דחה הרב המשפיע פ. קארף דברי, וכתב הנ"ל שלא מצא בהערות הת' ואנ"ש נוי יארק, השקו"ס בענין חד חרוב. ויש לתקן שהוא נמצא בח"א ע" 100. ובנודע לגוף הענין דחד חרוב יש להעיר מ"ש בהמשך תרע"ב ח"ב במאמר ד"ה למען דעה אות שלג וז"ל: ובאמת ענין וחד חרוב הוא שלא יהי' גשמיים, אבל אין תכונה שיהי' הפסק ההשפעה, וכמו שלעתיד יהי' נשמות בגוונים אך הגופים לא יהי' גשמיים כמו הגופים הגשמיים דעכשיו, הרי אין זה שיהי' בבחי' העדר כ"א מה שלא יהי' חומריים כו'. וכמו"כ הוא בשו"א שיתעלו במעלה ומדרי' גבוה ולא יהי' חומריים כו' אבל אין זה ענין ההפסדות בבחי' העדר כו'".

חיים יעקב דלפיץ
- תות"ל מאריסטון -

ש ו נ ו ח

כח. בלקו"ד ח"א ע" 528 ואילןמובא אודות הב"מ של אדהאמ"צ (בשנת תשמ"ז), שביום ה' פ' ויצא ט' כסלו בקרה"ת עלו לתורה כהן ולוי ולשלישי עלה לתורה אדה"ז. הנוכחים התווכחו למה דחה אדה"ז את העלי' לתורה עד לשבת ולא צוה לעלות לתורה ביום ה' (ודברו בענין "איש" הוא בן י"ג שנה ויום א' ומענין מקצת היום ככולו). והוקשה להם למה לא צוה לעלות לתורה בשבת בשחרית אלא במנחה.

אח"כ סיפר הרח"א בן אדה"ז, שאדה"ז אמר (בשם הבעש"ט?) לאדהאמ"צ, שצריך להשתדל שפעם הראשונה אשר הבר מצוה עולה לתורה, תהי' זה בהקריאה דב' וה' ומנחת ש"ק. דהקריאה דב' וה' הוא עת רצון למעלה כמו כללות הזמן דמנחת שבת, והקריאה דמנחת שבת היא מדריגה הכי נעלית, ודעוא דכל רעויץ, ע"כ חוכך דבריו שם.

ולפי"ז צ"ע:

(א) האם צריך להשתדל שהפעם הא' תהי' במנחת ש"ק (או שאין עדיפות למנחת ש"ק יותר משני וחמישי).

ב) אם נאמר שאין עדיפות למנחת ש"ק, א"כ צריכים לומר שהטעם שדחו את העלי' הוא בגלל הענין דמקצת היום ככולו. וצ"ע בכ"ז.

אבל ראה בספר המנהגים ע' 74 הוראת אדה"ז [בשם הבעש"ט?] מובא לעיל).

יוסף יצחק איידעלמאן
- תות"ל 770 -

כט. מובא כאן תיקונים בדרך אפשר, להמשך פדה בשלום ה'תש"ד (סה"מ ה'תש"ד ע' 141-66), ובהשוואה להנדפס בשעתו (קופיר).

עמוד	שוה"מ	נדפס	ואוצ"ל
66	יוחנן	וכ'	ופי'
73	הוא	מבאר זה	הנה שניהם מפרשים
76	דבהתעוררות	בטעם וסבת	לו האור
77	קורא	לזאת	ולזאת
81	מן	בצחנתו	בנצחתו
82	שלישי	במצות	בין מצות
82	שולטים	הטבע	הטבע שהטביע
82	זה	ומפרסים	ומפרסמים
83	בעש"מ	בע"ס	היינו בע"ס
85	דהעלם	כמו	וכמו
90	כמ"ש	רחוק	רחק
90	כמ"ש	יכבדני	כדוני
90	אבל	יכבדוני	כבדוני
90	בלבד	רחוק	רחק
91	מהפנימי	להגביה	להגביה א"ע
96	והשיבה	שתתי	שתיתי
98	צ"ל	מסודרה	מסודרת
102	אך	פ"י ג'	פ"ז ד'
102	אך	אל מצרים	מלך מצרים
104	יותר	מאחר	דמאחר
104	מתעסק	לזאת	ולזאת
113	שמונע את	צדדין	צדדיו
114	המעלות	בעלת	במעלת
119	חדא	דקליפא	דקליפה
120	שהוא	לזאת	ולזאת
124	ראה	פס"ו, ב	פס"ו, כ
128	קיצור	ויקשה	ויקשה על
129	כמו	שהם	שהוא
130	שממנה	ונוטל	ונוסף

בלשון	בלשו	ביתו	132
סמא דמוחא	סמא	סמא	133
בחי'	בחי	עצמו'	133
אתם לי (*)	אתם	תהיו	133
התלבשות	הלבשות	המחי'	135
צריכים שמירה בדוגמת	צריכים	צריכים	136
הבע"ת שצריך לומר אי			
אפשי בשביל			
ומאוס	ונמאוס	שדבר	138

יוסף יצחק איידעלמאן
תות"ל - 770

ל ז כ ו ת

הילדה חיל' תחיל'

נולדה י"ז שבט ה'תשמ"א
לאורך ימים ושנים טובות

ו ל ז כ ו ת

אחיל' שמרי-הו יחיל'

ואחיותיל' צביל' ועדינה תחיל'

* * *

נדפס ע"י הוריל'

יוסף וזוגתו זהבה זלטא שיחיל'

ב ר ו ק

כתובת המערכת :

417 Troy Ave. Brooklyn, N.Y. 11213 U. S. A. תערוות וביאורים